

do všech práv a závazků zůstavitelových, není tudíž závětí a právem proto soud rekursní, změniv usnesení prvního soudu, odmítl dědickou přihlášku Bohuslava M-a ze závětí, čímž se ovšem bezpodstatným stalo odkázání zákonných dědiců na pořad práva.

Čís. 2243.

Nepřípustnost dovolacího rekursu v otázce útrat řízení o odhadu nemovitostí za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty, pokud jde o výši útrat a určení povinnosti k jejich úhradě.

(Rozh. ze dne 6. února 1923, R I 105/23.)

V řízení o odhadu nemovitosti za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty dle §u 17 nařízení vlády ze dne 23. září 1920, čís. 545 sb. z. a n., uložily oba nižší soudy navrhovateli, městskému úřadu v P., by složil k soudu poplatek znalce 30 Kč.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs navrhovatelův.

Důvody:

Dovolací rekurs, podaný městským úřadem do usnesení rekursního soudu, jest nepřipustným, ať se v tomto směru použije předpisů civilního řádu soudního, neb exekučního řádu nebo nesporného patentu, ježto dle § 528 c. ř. s., 78 ex. ř., 14 nesp. pat. rekurs do rozhodnutí soudu druhé stolice o poplatcích znalce vůbec se nepřipouští. To platí nejen, jde-li o výši poplatků, nýbrž i tehdy, je-li spornou povinnost platební. Jeť účelem dotčených ustanovení, vyloučiti naprosto právní pořad k třetí stoličce v otázce poplatku znaleckých (a útrat) jakožto otázky podružné. Je-li však dovolací rekurs nepřipustným, nelze přezkoumati správnost důvodu, z kterých rekursní soud uznal platební povinnost stěžovatelky, nýbrž nutno jej odmítnouti.

Čís. 2244.

Vrchní jednatelství pojišťovny jest pasivně legitimováno ku sporu ze smluv, jím uzavřených.

Prohlásila-li pojišťovna, že bez intervence a spolukvitování toho, komu byla pojistka zastavena, ničeho z pojistky nevyplatí, jest zastavní věřitel oprávněn, žalovati spolu s pojištěncem o vyplacení pojistky.

Pojistný peníz jest vyplatiti v Kč, byla-li smlouva uzavřena s tuzemským (Pražským) vrchním jednatelstvím cizozemské (Terstské) pojišťovny, třebas se pojištěnec byl po té odstěhoval do ciziny (Německa) a inkaso premií bylo převedeno na tamní vrchní jednatelství.

Předložení pojistky, svědčící pojistníkovi nebo jeho zákonným dědicům, není materiálně právní podmínkou výplaty pojistky.

(Rozh. ze dne 6. února 1923, Rv I 435 22.)

Na základě přihlášky prvního žalobce Františka M-a v Ústí n. L. ze dne 28. prosince 1898 u vrchního jednatelství žalované terstské pojišťovny v Praze ku pojištění, vydala mu žalovaná společnost svým centrálním ředitelstvím v Terstu pojistku ze dne 19. ledna 1899, kterou se zavazala, že za podmínek v pojistce obsažených vyplátí pojištěných 40.000 K při úmrtí pojištěného jeho zákonným dědicům anebo nejpozději dne 1. ledna 1919 jemu samému, když tohoto dne se dožije, za roční premii 1904·14 K, splatnou půlletně předem, dne 1. ledna a 1. července každého roku, později změněnou na 1866·80 K, splatnou dne 1. ledna každého roku. Tato pojistka byla dle dodatku ze dne 21. ledna 1901 dána prvním žalobcem v zástavu Karlu B-ovi, a dle dodatku ze dne 26. března 1909 nabyt k ní druhý žalobce, Rudolf P. práva nadzástavního. Dodatkem ze dne 14. ledna 1910 vzala žalovaná strana na vědomí, že všechna práva z pojistky byla usnesením úředního soudu v Drážďanech ze dne 22. prosince 1909 zabavena ve prospěch druhého žalobce Rudolfa P-a, a prohlásila, že nebude konati žádné platy na základě této pojistky bez intervence a spolukvitování druhého žalobce Rudolfa P-a. Žalobce František M. oznámil dopisem ze dne 22. listopadu 1906 centrálnímu ředitelství žalované společnosti v Terstu, že se odstěhoval do Drážďan, a žádal, aby společnost dala inkasování premii k jeho životní pojistce obstarávat svým hlavním jednatelstvím v Drážďanech. Následkem toho bylo v pojistce dodatkem vyznačeno, že pojistka se převádí na Lipsko od 1. ledna 1907. František M. platil premie z pojistky v době od 19. ledna 1899 až do 31. prosince 1906 u zastupitelství vrchního jednatelství žalované společnosti pro Čechy v Praze v Ústí n. L. a od 1. ledna 1907 až do 31. prosince 1908 u hlavního jednatelství v Lipsku. Od 1. ledna 1909 premie již dále nebyly placeny, ježto Josef M. byl této povinnosti definitivně sprostěn na základě usnesení úředního soudu v Drážďanech ze dne 26. listopadu 1909, jímž byl zbaven svéprávnosti. Po dostavení se pojistné příhody chtěla pojišťovna vyplatiti pojistný peníz ve starých rakouských korunách. Žalovali proto František M. a Rudolf P. vrchní jednatelství pojišťovny v Praze o zaplacení v Kč. Žalovaná pojišťovna namítla nedostatek aktivní a pasivní legitimace, v otázce měnové trvala na plnění v korunách starorakouských a uplatňovala též předčasnost žaloby. *P r o c e s n í s o u d* prvního stolice žalobě vyhověl a uvedl ohledně předčasnosti žaloby v *d u v o d e c h*: Ve věci samé odpírá žalovaná společnost zaplattení pojištěnou sumu vůbec, dokud jí nebude předložena pojistka v prvopise, a v československé měně zvláště, leč neprávem. Dle doslovu pojistky jest pojištěná suma 40.000 K splatna nejpozději dne 1. ledna 1919 pojištěnci samému, když tohoto dne se dožije. Žalobce Rudolf P. oznámil tento případ žalované společnosti přímo do Terstu dopisem ze dne 8. ledna 1919 a zaslal pak jejímu hlavnímu jednatelství v Lipsku doklady, jež mu toto dopisem ze dne 13. ledna 1919 označilo, dle potvrzení tohoto jednatelství ze dne 21. května 1919. Tím vyhověl ustanovení §u 7 všeobecných pojišťovacích podmínek a bylo nyní na žalované společnosti, by dle práva, v tomto paragrafu jí vyhrazeného, do měsíce si vyžádala další vysvětlivky a doklady, pak-li dodané jí listiny snad nepostačovaly. Toho žalovaná společnost neučinila, požadovala pouze,

by ji ještě zaslána byla pojistka v prvopisu. Dle §u 12 všeobecných podmínek pojišťovacích vyplati se pojištěné jistiny při splatnosti pojistky ihned, jakmile společnost doklady, jí předložené, prohlásila za dostatečné, proti vrácení pojistky s poslední prolongační pojistkou a proti kvitanci částky, která bude přijata, oprávněnému, v pojistce naznačenému. Posuzují-li se ustanovení §§ 7 a 12 pojišťovacích podmínek ve své souvislosti, jest nade vši pochybnost zřejmo, že podmínkou výplaty pojistného jest pouze předložení dokladů v §u 7 uvedených a uznání jich správnosti se strany společnosti, nikoliv však pojistky, která k těmto dokladům nenáleží, jak žalovaná společnost mylně za to má, nýbrž má býti prostě vrácena při výplatě spolu s prolongační pojistkou, při čemž jest zároveň odevzdati kvitanci na vyplacenou částku. Žalovaná společnost nebyla tudíž oprávněna požadovati pojistku předem. Nýbrž teprve současně při výplatě pojištěné sumy »z ruky do ruky«, jak to vysloveno jest v §§ 8, 42 čís. 4 ex. ř. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Stěžejní spornou otázkou jest, kde jest splniště závazku ku placení pojištěné sumy ze sporné životní pojistky. Jak již prvý soud správně uvedl, není v tomto směru v pojišťovací smlouvě žádného ustanovení. Proto soud odvolací sdílí názor prvního soudu, že splništěm pro pojištění jest Praha, neboť, jak soud první stolice bezvadně zjistil, žalovaná společnost měla a má v Praze odštěpný závod, který jakožto generální jednatelství pro zemi Českou v Praze hlavního závodu v Praze dle návrhu Františka M-a dto Ústí 28. prosince 1898 a vydané pak pojistky smlouvu pojišťovací v okrsku své obchodní působnosti obstaral, a spadala pojišťovací smlouva ta do jeho okrsku. Tomu nasvědčují nadpisy v obou zmíněných listinách poznámkami: »General-Agentschaft in Prag« resp. »Agentur Prag«, avšak i potvrzenky na placení premie pojistné za r. 1901-1906. V tomto stavu věci nastala částečná změna tím, že František M. dopisem ze dne 22. listopadu 1906 vyžádal si po svém přesídlení do Drážďan, aby bylo přeneseno inkaso do Drážďan v okrsku gen. jednatelství v Lipsku. Po rozpadnutí se mocnářství rak. uher. a vzniku Čsl. republiky trvá ono generální jednatelství v Praze dále, což žalovaná doznává. Z dopisu generálních zastupitelstev společnosti ve Vídni ze dne 1. prosince 1919 a v Praze ze dne 5. prosince 1919 jde na jevo, že jednotlivá generální zastupitelství a též ono v Terstu vedou rejstříky o jim příslušejících pojistných smlouvách. Třebas tedy police sama byla vystavena ústředním orgánem v Terstu, patřila pojistní smlouva do obvodu Pražského generálního jednatelství, výslovně pro Čechy určeného, a byla tedy dle vůle stran, z těchto uvedených okolností na jevo jdoucí (čl. 324 odstavec prvý obch. zák.) v obvodu tom (v sídle jednatelství toho) t. j. v Praze splatna. Na tomto původním plništi jakožto právu pojištěncem nabytém nemění ničeho jeho potomní žádost o přenesení inkasa do Drážďan, tedy do obvodu generálního zastupitelství v Lipsku, aniž okolnost, že pak toto zastupitelstvo fakticky běžné záležitosti, pojistky se týkající, a zejména též korespondenci v tom směru vedlo. Ustanovení §u 13 všeob. podmínek o rozhodování sporu u obch. a nám. soudů v Terstu nezahrnuje v sobě ustanovení o místě plnění. Následkem shora zmíněného splniště v Čechách (v Praze) jest i pojištěná suma splatna

v čl. korunách. Dohoda na jiném způsobu placení se dle předložení korespondence mezi stranami nestala. Ani námitka nedostatku pasivní legitimace není odůvodněna; vždyť v pravdě žalována jest pojišťující společnost, ovšem pod firmou, pod kterou jest v Praze protokolována (čl. 21 obch. zák.). Co se dále týče námitky nedostatku aktivní legitimace, jest ovšem správné, že spolužalující Rudolf P. jest věřitelem s exekučním právem zástavním ku vybrání ohledně 16.348 M 21 P s přísl. dle usnesení kr. úř. soudu v Drážďanech ze dne 22. prosince 1909 a ohledně zbytku zástavním věřitelem, tak že v těchto směrech právo pojištěncovo z pojistky jest omezeno; ježto však žalovaná společnost dle doložky ze dne 14. ledna 1910 prohlásila, že bez intervence a spolukvitance Rudolfa P-a žádných platů z police konati nebude, jest tím odůvodněno, že oba žalobci společně žalobou proti žalované vystupují. Konečně ani námitka předčasnosti žaloby není odůvodněna a stačí v tom směru poukázati na správné a stavu věci odpovídající důvody soudu první stolice.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D u v o d y:

Nesprávné právní posouzení věci shledává dovolatelka v několika směrech, v první řadě pokud se týče rozřešení otázky měny, dále pak otázky aktivní a pasivní legitimace jakož i předčasnosti žaloby. Pokud se týče námitky nedostatku aktivní a pasivní legitimace, posoudili oba nižší soudové věc zcela správně. Aktivní legitimace obou žalobců jest z důvodu §§ 889 a 893 obč. zák. nepochybně dána. Žalobce Rudolf P. jest k žalobě oprávněn jako smluvní zástavní věřitel ohledně všech práv z pojistky pro druhého žalobce Františka M-a plynoucích, oprávnění Františka M-a k žalobě plyne pak ze smlouvy samé. Poněvadž žalovaná prohlásila, že bez intervence a spolukvitování žalobce Rudolfa P-a Františku M-ovi z pojistky ničeho nevyplatí, jest společná žaloba obou odůvodněna, aniž by záleželo na tom, že ohledně určité částky pojistného vymohl si Rudolf P. také exekuční právo zástavní a přikázání pohledávky k vybrání, které by mohl uplatňovati i samostatně bez ohledu na druhého žalobce. Žalobce Rudolf P. není se svým smluvním právem zástavním omezen pouze na tuto přikázanou částku, nýbrž přísluší mu i nad toto exekuční právo zástavní další zástavní právo pro jiné případné pohledávky. Není proto úkolem tohoto sporu řešiti otázku, pokud ze zažalovaného obnosu připadne ta která částka jednomu nebo druhému žalobci; poněvadž je mezi nimi shoda (§ 890 obč. zák.), jsou vůči žalované jednotnou stranou žalující, zastoupenou společným právním zástupcem. Výtku nesprávného rozřešení otázky pasivní legitimace jest rovněž bezpodstatnou. Jde v pravdě jen o pojišťovací obchod, uzavřený s pražskou odbočkou, a nikoliv s Terstským hlavním závodem. Okolnost, že pojistka byla vyhotovena v Terstu, není tak rozhodnou, že by proto již musel býti zavázán jen hlavní závod v Terstu, nikoliv však Pražská jeho odbočka. Okolnost ta byla jen důsledkem vnitřní organizace tohoto pojišťovacího ústavu, na jejíž zařízení byla jakákoliv intervence pojistníka vyloučena. Také nelze souhlasiti s míněním dovo-

telky, že návrh na pojištění byl učiněn jen hlavnímu záводу v Terstu. Tomu tak není. Návrh na pojištění byl vyplněn na tiskopisu pojišťovny, opatřeném touto vytištěnou firmou: »General Agentschaft in Prag KK. priv. Assicurationigenerali in Triest,« kromě toho pak razítkem a jménem agenta Gustava U-a, který návrh ten, jím vyplněný a žalobcem M-em podepsaný, přijal a do Prahy odeslal, kdež byl pak zapsán. Není proto správným výklad dovolatelky, že návrh byl učiněn jeho protokolované a tudíž samostatné odbočce v Praze. Žalobce František M. jednal jen s Pražskou odbočkou jako spolusmluvkyní a jest tudíž jen ona, převzavši jeho návrh v oboru vlastní působnosti a doručivši mu pak pojistku agentem U-em v Ústí n. L., práva ze svého vlastního závazku a jest proto také pravou žalovanou. Při tom nelze přehlédnouti, že také pojistka, doručená žalobci M-ovi v Ústí n. L., byla opatřena dodatkem firmy »Agentur Prag«, což také poukazuje na žalovanou odbočku jako smluvkyni. Za tohoto stavu věci mohl býti žalobce M. přesvědčen, že jednání uzavírá s ním toliko Pražská odbočka a nikoliv hlavní závod Terstský. Pasivní legitimace žalovaného Pražského vrchního jednatelství jest tudíž dána a výtka nesprávného právního posouzení v té příčině neopodstatněna. Státním převratem nestala se ve smluvním postavení žalované pojišťovny vůči žalobci žádná změna. S otázkou pasivní legitimace souvisí úzce otázka měny, kterou obě nižší stolice rovněž správně rozřešily. Vývody dovolání nejsou nikterak s to, by vyvrátily i v tom směru správné důvody napadeného rozsudku. Není sporu o tom, že výplata zažalovaného obnosu v korunách československých jest odůvodněna, pakli závazek žalované měl býti splněn v Praze (na nynějším území Československé republiky). Bylo již v povaze uzavřeného pojištění na případ úmrtí a dožití, by účinnost jeho nastala tam, kde pojistník, chtěje zabezpečiti v budoucnosti úsporami sebe a své zákonné dědice, v době uzavření pojištění trvale bydlil, t. j. v Ústí n. L. a tedy v Čechách. Kromě toho bylo lze i z vůle stran, patrné z okolností shora uvedených, zcela bezpečně usouditi, že plněním závazku žalované měla býti Praha (čl. 278 obch. zák. a § 914 obč. zák.), a nikoliv Terst, tedy rovněž město v Čechách. Nesprávným jest názor dovolatelky, že místo vystavení pojistky, t. j. Terst, je také proto místem plnění, že bylo místem žalobním. Správně uvedli v té příčině nižší soudové, že úsudek ten nepodává se ani z §u 13 všeobec. poj. podmínek, tím méně pak z ustanovení §§ 7 a 12 těchto podmínek, dle kterých doklady, které nárok na pojištěný kapitál oduvodňují, dlužno předložiti pojišťovně v místě jejího hlavního závodu v Terstu. Povinnost žalované, plniti v měně československé, jest tudíž podle čl. 324 obch. zák. odstavec první, druhý, jakož i dle čl. 336 obch. zák. a dle §u 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. plně odůvodněna. Že přenosem dočasného inkassa premií do Lipska nebyla nikterak pozmeněna původní vůle stran ohledně splnění Prahy, již správně uvedl soud odvolací. Nesprávné právní posouzení věci nelze konečně spatřiti ani v tom, že oba nižší soudové neuznali žalobu za předčasnou proto, že nebyla dosud žalující stranou předložena pojistka. Že předložení pojistky, svědčící pojistníkovi nebo jeho zákonným dědicům, není materiálně právní podmínkou výplaty pojistky, plyne i z návrhu na pojištění

odstavec čís. 6, jakož i z povahy pojistky jakožto papíru důkazního o uzavření a obsahu smlouvy. Pouze v tom případě, jedná-li se o pojistku doručiteli svědčící, má pojistka povahu papíru legitimačního. V tomto případě však stačí, jak správně uznali oba nižší soudové, předložení pojistky při výplatě.

Čís. 2245.

Sklep pod cizím pozemkem jest samostatným předmětem právního a knihovního obchodu.

(Rozh. ze dne 6. února 1923, Rv I 813/22.)

Pod domem č. p. 489 a zahradou náležejícími vlastnický žalobkyni, byl sklep, jenž vystavěn byl dávno před tím, než dům č. p. 489. Přístup ke sklepu byl z ulice a sklepu bylo vždy používáno vlastníky domu č. p. 575, kteří dovolovali tu a tam z ochoty vlastníkům domu č. p. 489 používání sklepa. Posléze stal se vlastníkem domu č. p. 575 žalovaný, nabyv ho odevzdací listinou po svém otci, jemuž byl dům přiznán v roce 1866 adjudikační listinou v řízení dražebním se vším příslušenstvím, mezi nímž uveden i onen sklep. Sklep netvořil samostatného knihovního tělesa. Při zakládání pozemkové knihy pro dům č. p. 489 nebyly proti zjištění v protokolu, že na nemovitosti nevázne ani služebnost ani práv, vzneseny námitky. Žalobou domáhala se vlastnice domu č. p. 489 proti vlastníku domu č. p. 575, že jí přísluší ku spornému sklepu právo vlastnické, že jest oprávněna sklepa spolupoužívatí a dáti si k němu zřídití klíč. Procesní soud první stolice žalobu zamítl v podstatě z těchto důvodů: Ze zjištění plyne, že žalovaný mní se býti vlastníkem sporného sklepa. Jde nyní o to, zda jest možným vlastnictvím ku sklepu pod cizím pozemkem a, je-li tomu tak, zda žalovaný nepozbyl vlastnického práva, neuplatniv ho v ediktální lhůtě §u 6 a 7 zákona ze dne 25. července 1871 čís. 96 ř. zák. O tom, že jest přípustno nabýti a vybudovati sklep v cizím pozemku, nelze pochybovati, neboť to výslovně dovolil již dvorský dekret ze dne 2. července 1832, čís. 151 sb. z. p. Ani zákon ze dne 30. srpna 1870, čís. 50 ř. zák., třebaž vztahuje se dle svého doslovu pouze na budovy, tomu nebrání, neboť dle §u 2 zák. mohou právní poměry, jež byly založeny před účinností zákona dělbou, i nadále tvořiti předmět zápisu do pozemkové knihy. Z toho plyne, že dělba mezi vlastnictvím pozemku a vlastnictvím sklepa, ježto tu byla již před zákonem právě zmíněným, jest po zákonu přípustna. Vzhledem k tomu bylo též zbytečno, by žalovaný podal námitky proti zjištění protokolu, že k pozemku (domu) č. p. 489 nepřislouší nikomu služebnost ani právo, ježto jeho právo ku sklepu bylo jeho právem samostatným, jež bylo možno vtěliti do knih jako samostatné knihovní těleso. Že se tak nestalo, jest pro tento spor bez významu. Žalobkyni nepřislouší vlastnické právo ku sklepu, pročez bylo žalobu v tomto směru zamítnouti. Ostatní žádání žalobní ukázalo se bezdůvodno zjištěním, že žalovaný vždy sám používal sklepa a pouze tu a tam dovolil žalobkyni, by si ve sklepě to neb ono uložila. O d v o l a c í